MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE

Seduta tal-5 ta' Lulju, 2012

Rikors Numru. 13/2012

Stephen Ikechukwu Egbo

vs

L-Avukat Generali

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ta' Stephen Ikechukwu Egbo. Li permezz tieghu, wara li prpemetta illi:

L-esponenti kien tressaq taht arrest fid-29 ta' Novembru 2010 quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja u gie akkuzat talli fis-27 ta' Novembru 2010 u fix-xhur ta' qabel din id-data, f'Malta jew barra minn Malta, assoccja ruhu ma' persuna jew ma' persuni ohra bl-iskop li jbiegh jew jittraffika f'dawn il-gzejjer il-medicina perikoluza (kokaina) kontra d-dispozizzjonijiet ta' l-

Ordinanza dwar Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta jew ippromova, ikkostitwixxa, organizza jew iffinanzja l-istess assoccjazzjoni ghall-importazzjoni tal-medicina perikoluza (kokaina)kontra d-dispozizzjonijiet ta' l-Ordinanza dwar Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta. L-esponent wiegeb li ma kienx hati ta' dak li bih kien gie mixli.

Qabel ma l-esponent, li ghandu cittadinanza Nigerjana, kien gie arrestat b'konnessjoni ma' l-akkuzi hawn fuq imsemmija kien ilu jghix f'Malta ghal madwar tliet (3) xhur u dan flimkien ma' martu Tunde Egbo, li hi cittadina Ungeriza, u li ghalhekk, kemm hi u kemm l-esponent, ghandhom kull dritt li jghixu u jahdmu f'Malta peress li l-Ungerija hi Stat Membru ta' l-Unjoni Ewropea. Oltre dan, mart l-esponent ghadha tghix f'Malta f'appartament li hi tikri. Kienet ukoll tahdem f'hotel.

Minn wara l-ewwel seduta li matulha l-esponent kien tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja sal-lum saru diversi seduti ghall-gbir tal-provi, izda minkejja fiz-zmien relattivament twil u fin-numru relattivament zghir u ristrett ta' xhieda, l-Avukat Generali ghadu ma ddecidiex jekk ghandux jipprocedi kontra l-esponent billi jaghmel att ta' akkuza kontra tieghu jew inkella b'xi mod iehor kif tiddisponi l-ligi.

Fil-prezent, l-atti tal-kumpilazzjoni jinsabu rinvjati ghand l-Avukat Generali wara li fl-ahhar udjenza (rinviju) tas-17 ta' Frar 2012 quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) rega' prattikament ma sar xejn kif del resto, ghal xi raguni jew ohra, ma kien sar xejn ukoll f'diversi seduti precedenti u dan kif jirrizulta mill-istess atti tal-process. dan kollu jmur kontra dik maghrufa bhala *special diligence rule* li ghandha tapplika f'kull process kriminali specjalment meta imputat jew akkuzat ikun mizmum taht arrest preventiv.

Kemm fis-seduta li fiha l-esponent kien gie mressaq b'arrest u anke sa certu zmien wara, l-esponent ma kienx talab il-helsien mill-arrest.

Wara li l-esponent kien ilu arrestat aktar minn ghaxar (10) xhur, dan ghamel diversi rikorsi biex jigi moghti l-helsien mill-arrest, izda dawn it-talbiet gew kollha michuda.

L-ewwel wiehed minn dawn ir-rikorsi kien sar fil-5 ta' Settembru 2011 fil-Qorti Kriminali. B'digriet tad-9 ta' Settemrbu 2011, il-Qorti Kriminali cahdet it-talba tar-rikorrent ghax il-Qorti ma kinitx sodisfatta illi kieku l-esponent kellu jigi moghti l-helsien ma jkunx hemm xi wiehed mill-perikli msemmija fl-artiklu 575 sub-inciz (1) partikolarment fil-paragrafu (a) (jonqos li jidher ghall-ordni ta' l-awtorita' msemmija fl-obbligazzjoni tal-garanzija); fil-paragrafu (b) (jinheba jew jitlaq minn Malta); u fil-paragrafu (d) (jinterferixxi jew jipprova jinterferixxi max-xhieda jew b'xi mod jintralcja jew jipprova jintralcja l-kors tal-gustizzja fir-rigward tieghu jew xi persuna ohra).

FL-istess digriet, il-Qorti Kriminali irrimarkat fost l-ohrajn illi meta l-helsien mill-arrest jigi michud ikun jinkombi fuq il-Prosekuzzjoni u fuq il-Qorti illi jithaffu l-proceduri – 'l hekk imsejha *special diligence rule* fil-prosegwiment tal-proceduri.

B'referenza ghal din ir-regola msemmija mill-Qorti Kriminali ghandu jinghad illi bejn id-9 ta' Settembru 2011 u llum, u allura f'aktar minn erba' (4) xhur, kif diga' imsemmi, prattikament ma sar xejn fir-rigward.

Bejn id-data tad-digriet hawn fuq imsemmi u llum, l-esponent ipprezenta hames (5) rikorsi ohra li fihom talab il-helsien mill-arrest b'dan illi erbgha (4) minnhom gew ipprezentati fil-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja u l-iehor kien ipprezentat quddiem il-Qorti Kriminali. Fuq l-oppozizzjoni ta' l-Avukat Generali dawn ir-rikorsi gew michuda kollha bl-ahhar wiehed ikun dak deciz mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja fis-17 ta' Frar 2012.

Issa l-esponent ilu taht arrest preventiv ghal hmistax (15)-il xahar u liema perjodu, skont il-gurisprudenza tal-Qrati taghna, ibbazata ukoll fuq il-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet Fundamentali, hu aktar minn

bizzejjed f'dawn ic-cirkostanzi biex jigi dikjarat illi d-dritt ta' l-esponent sancit mill-artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem gie lez.

Ghal dak li ghandu x'jaqsam mar-ragunijiet moghtija mill-Avukat Generali fid-diversi risposti tieghi ghad-diversi rikorsi ta' l-esponent biex jigi moghti l-liberta' provvisorja, u li gew kull darba accettati, u dan sia mill-Qorti Kriminali u kif ukoll mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, l-esponent umilment jissottometti dan li gej:

i. **Li jonqos li jidher ghall-ordni ta' l-awtorita' msemmija fl-obbligazzjoni tal-garanzija**

Din ir-raguni hi applikabbli ghal kull min ikollu proceduri pendenti quddiem Qorti ta' natura kriminali u li dwarhom ikun gie mressaq b'arrest. Madanakollu, huma hafna dawk, kemm cittadini Maltin u kif ukoll stranjieri, li gew moghtija l-helsien mill-arrest.

ii. **Li jinheba jew jitlaq minn Malta**

L-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-kawza "Kolakovic Jovica vs Avukat Generali" deciza fl-14 ta' Frar 2011 qablet *in toto* ma' dak li inghad mill-Qorti Civili Prim' Awla (Sede Kostituzzjonali): "At this juncture, this Court, whilst not oblivious to the reality emerging in some spectacular cases in the past, feels that it ought to subscribe to the view held recently by the Strasbourg Court to the effect that it is hard to conceive that in a small island like Malta, where escape by sea without endangering one's life is unlikely and fleeing by air is subject to strict control, the authorities could not have at their disposal measures other than the applicant's protracted detention (vide **Louled Massoud v. Malta**, ECHR 27th July 2010). Nor should the authorities' inability to adequately monitor movements into and out of Malta be shifted as a burden of denial of release from detention on a person accused of an offence, particularly if such a person is of foreign nationality".

iii. **Jinterferixxi jew jipprova jinterferixxi max-xhieda jew b'xi mod iehor jintralcja jew jipprova jintralcja l-kors tal-gustizzja fir-rigward tieghu jew xi persuna ohra**

Jekk hemm raguni zbaljata u llogika li minhabba fiha l-esponent m'ghandux jinghata l-helsien mill-arrest hi proprju din. Dan peress illi l-uniku xhud li xehed kontra l-esponent jinsab mizmum taht arrest fil-habs ta' Kordin, fejn jinsab ukoll mizmum l-esponent, u kieku l-esponent kellu jipprova jinterferixxi max-xhieda tal-Prosekuzzjoni hu aktar facli ghalih li dan jaghmlu taht l-istess saqaf fejn jinsab mizmum milli kieku jkun qed igawdi l-helsien mill-arrest 'l barra mill-habs.

L-esponent umilment jissottometti ukoll li r-ragunijiet kollha mressqa mill-Avukat Generali ghad-diversi talbiet li saru minnu ghall-helsien tieghu mill-arrest iridu jigu bbilancjati mad-dritt tal-persuna ghal-liberta' taghha. Oltre dan, kemm il-passagg taz-zmien, kemm l-istadju li fih ikunu waslu l-proceduri u kemm id-diligenza, jew in-nuqqas taghha, da parti tal-Prosekuzzjoni fil-prosegwiment tal-proceduri, idghajfu hafna mill-kunsiderazzjonijiet li s-soltu jwasslu ghac-cahda tal-helsien mill-arrest.

Minbarra fis-sentenza hawn fuq imsemmija dwar dan is-suggett hemm ukoll dik fl-ismijiet Richard Grech vs Avukat Generali deciza fit-28 ta' Mejju 2010 u l-aktar wahda ricenti moghtija mill-Qorti Civili Prim' Awla (Sede Kostituzzjonali) fit-2 ta' Dicembru 2011 fil-kawza Paschalino Cefai vs L-Avukat Generali. F'din is-sentenza, il-Qorti, wara li ghamlet referenza ghal diversi decizjonijiet tal-Qrati taghna u tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, waslet ghall-konkluzjoni li jekk ma jkunx hemm ragunijiet gravi u impellenti li minhabba fihom il-liberta' provizorja ghandha tigi michuda, ir-rifjut tal-liberta' provizorja jwassal ghall-ksur tal-Art. 5 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Fil-fatt, f'dan il-kaz, tenut kont taz-zmien li l-esponent ilu mizmum taht arrest preventiv, tenut kont ta' l-istadju li fih

waslu l-proceduri quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja, tenut kont ta’ dak li sar u ta’ dak li ma sarx biex jithaffu l-proceduri u tenut kont tac-cirkostanzi l-ohra kollha ta’ dan il-kaz, ma tirrizulta l-ebda raguni valida u legali li minhabba fiha l-esponent ma kellux jigi moghti l-liberta’ provizorja.

Ghandu ukoll jinghad illi fl-udjenza tas-17 ta’ Frar 2011, il-Qorti tal-Magistrati (Malta) ghalkemm dehret propensa li takkorda lill-esponent il-liberta’ provizorja, tant li ordnat li tisma’ lil mart l-esponent li wara li din regghet xehdet b’konnessjoni mat-talba ghal-liberta’ provizorja u anke pprezentat il-ftehim ta’ kirja li ghandha, dik il-Qorti, f’digriet li ghamlet *in camera* ordnat li terga’ tismaghha, ordnat li din terga’ tixhed fl-udjenza li jmiss, li ghadha trid tigi ffissata peress li kif ‘il fuq aktar imsemmi l-atti jinsabu rinvjati ghand l-Avukat Generali, dwar il-qari tal-meters.

L-esponent jissottomettu bir-rispett illi mill-fatti ta’ dan il-kaz jirrizulta illi d-dritt ta’ l-esponent kif sancit mill-artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem gie lez u ghadu qed jigi lez.

Talab ir-rikorrenti jghid ghalfejn din l-Onorabbli Qorti m’ghandhiex:

Tiddikjara illi bl-arrest kontinwu tar-rikorrent fil-proceduri Il-Pulizija vs Stephen Ikechukwu Egbo gie lez id-dritt tieghu kif sancit fl-artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem;

Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrent minhabba fil-lezjoni tad-drittijiet tieghu kif sanciti mill-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u tikkundanna lill-intimat ghall-hlas ta’ l-istess danni lir-rikorrent; u

Taghti dawk id-direttivi u rimedji l-ohra kollha mehtiega sabiex jigu protetti id-drittijiet tieghu kif sanciti mill-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, inkluza dik li tordna lill-awtoritajiet kompetenti biex jirrilaxxjawh mill-arrest halli b’hekk l-istess drittijiet tieghu kif sanciti

mill-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ma jkomplux jigu miksura izda ukoll jigu mharsa.

Bl-ispejjez kollha ta' din il-procedura kontra l-intimat.

Rat ir-risposta ta' l-Avukat Generali, fejn qal illi:

Permezz tal-proceduri odjerni, ir-rikorrent qieghed jallega li l-arrest kontinwu tieghu in vista tal-proceduri fl-ismijiet *"The Police (Inspector Dennis Theuma) vs Stephen Ikechukwu Egbo"* quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali huwa leziv tad-drittijiet fundamentali tieghu kif sanciti fl-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem.

Fl-ewwel lok u **in linea preliminari**, l-esponent jissolleva l-ezawriment tal-mertu tar-rikors fl-ismijiet premessi stante li fil-mori r-rikorrent gie akkordat il-liberta' provizorja taht diversi kundizzjonijet (kopja nformali tad-Digriet tal-Qorti annessa bhala Dok AG 1) u ghalhekk m'hemm'x lok li din l-Onorabbli Qorti tkompli tiehu konjizzjoni tar-rikors odjern.

Subordinament u bla pregudizzju ghas-suespost, ukoll **in linea preliminari**, ghalkemm jidher li l-lanjanzi tar-rikorrent huma bazati specifikatament fuq is-subartikolu 3 tal-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropea, sabiex jgi evitat kull ekwivoku, r-rikorrent ghandu jindika specifikatament taht liema parti tal-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni qieghed jivvanta l-allegazzjonijiet tieghu.

Subordinament u bla pregudizzju ghas-suespost, fil-mertu, l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet segwenti:

<u>Dwar il-Fatti</u>

Mill-atti tal-proceduri quddiem il-Qorti tal-Magistrati jirrizulta li:

Ir-rikorrent kien tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja fid-29 ta' Novembru 2010 b'diversi akkuzi relatati mad-droga a

tenur tal-Kap 101 tal-Ligijiet ta' Malta. F'dik l-istess seduta l-akkuzat kien talab il-helsien mill-arrest izda l-Qorti wara li semghet kemm lil prosekuzzjoni kif ukoll lid-difiza cahdet din it-talba stante l-possibilita' li jinheba jew li jahrab minn Malta kif ukoll minhabba l-possibilita' ta' ntralc ta' provi;

Illi sussegwentement saru diversi seduti li fihom, kuntrarjament ghal dak allegat mir-rikorrent, tressqu xhieda u provi dokumentarji.

Illi kien biss wara diversi xhur arrestat li r-rikorrent ghamel l-ewwel rikors tieghu b'talba ghal helsien mill-arrest.

Illi sussegwentement huwa ghamel rikorsi ohrajn bl-istess talba kemm quddiem il-Qorti tal-Magistrati kif ukoll quddiem il-Qorti Kriminali pero' ma ssodisfax lill-Qrati koncernati li kien intitolat ghall-helsien mill-arrest ai termini tal-kundizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 575 tal-Kap 9 u ghalhekk it-talbiet tieghu gew michuda u dan kif ser jigi spjegat aktar 'l isfel.

Illi fil-15 ta' Marzu 2012 ir-rikorrent inghata l-liberta' provizorja taht diversi kundizzjonijiet.

<u>Ebda ksur ta' l-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni Ewropeja</u>

Il-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem ma tiggarantixxix dritt awtomatiku ghall-helsien mill-arrest, u fi kwalunkwe kaz anke jekk dan il-helsien jinghata jista' jkun suggett ghal diversi kondizzjonijiet wara li l-Qorti kompetenti tkun hadet in konsiderazzjoni <u>c-cirkustanzi kollha tal-kaz partikolari</u>.

Fil-kaz odjern m'hemmx dubbju li r-rikorrent hu akkuzat b'reati serji li fl-eventwalita' li jinstab hati taghhom il-piena zgur li tkun tammonta ghal numru konsiderevoli ta' snin u ghalhekk tali reati addebitati lir-rikorrent huma gravi u ta' importanza serja. Illi fic-cirkostanzi odjerni, tenut kont ta' l-assjem tal-fatti ta' dan il-kaz, il-Qrati kompetenti diversament preseduti fl-istadji opportuni tas-smiegh tal-proceduri, f'diversi okkazzjonijiet dehrilhom li r-rikorrent ma kienx idoneju sabiex jissodisfa l-kundizzjonijiet ghall-

harsien mill-arrest kif stipulati fl-Artikolu 575 tal-Kap 9, u ghalhekk ma hemm xejn li jivvjola d-drittijiet fondamentali tar-rikorrent.

Mill-fatti in ezami, jirrizulta car mill-atti processwali li fil-kaz ta’ kull talba lill-Qorti ghall-helsien mill-arrest, il-Prosekuzzjoni pprezentat risposta bil-miktub u addirittura ttrattaw ir-rikorsi rispettivi ghat-talbiet ghall-helsien mill-arrest u l-Qrati kompetenti taw id-digrieti rispettivi taghhom flimkien mar-ragunijiet ben motivati il-ghaliex irrifjutaw li jaghtu lir-rikorrent il-beneficcju ghall-helsien mill-arrest u dan in ottemperanza mal-procedura stipulata fl-Artikolu 575 tal-Kap 9.

Jigi rilevat li filwaqt li fir-rikorsi tieghu ghall-helsien mill-arrest, ir-rikorrent dejjem gab l-istess ragunijiet biex jiggustifika t-talba tieghu ghal helsien; il-prosekuzzjoni mmotivat l-oppozizzjoni taghha skont ic-cirkostanzi u l-fazijiet li kien wasal fih l-istadju tal-proceduri u allura r-rimarki tar-rikorrent fir-rikors promotur fir-rigward ta’ tlieta biss mir-ragunijiet moghtija mill-prosekuzzjoni u/jew mill-Avukat Generali huma zvijanti ghax ma jindikawx ic-cirkustanzi u l-kuntest li fihom kienu tqajmu. L-istess jinghad ghall-gurisprudenza kwotata mir-rikorrent stante li l-konkluzjonijiet tal-Qrati f’dawk il-kazijiet ghandhom jigu nterpretati biss fil-kuntest tal-fattispecie ta’ dawk il-kazijiet partikolari.

Effettivament it-trapass ta’ numru ta’ xhur f’arrest preventiv *per se* m’ghandux ikun l-uniku kriterju li a bazi tieghu kellu jinghata l-helsien mill-arrest, kif donnu qed jippretendi r-rikorrent. L-Artikolu 575 (5) u (6) tal-Kap 9 specifikatament jirregolaw il-kriterju taz-zmien u z-zmien applikabbli ndikat fihom huwa ta’ ghoxrin xahar, liema perjodu ghadu ma skadiex u allura d-detenzjoni tieghu hija wahda legali u mhix leziva tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrent meta mqabbla mal-kriterji l-ohra li kemm il-Prosekuzzjoni kif ukoll il-Qorti tal-Magistrati u dik Kriminali kienu evalwaw fil-konfront tieghu.

Inoltre kif jirrizulta mill-atti tal-proceduri kriminali kontra r-rikorrent, l-oggezzjonijiet tal-prosekuzzjoni ghal helsien

mill-arrest fid-diversi stadji tal-proceduri in kwistjoni ma kinux kapriccjuzi, anzi kienu ben gustifikati fosthom in vista tan-natura u s-serjeta' tal-allegat reat li kkommetta r-rikorrent; l-assocjazzjoni u r-rabtiet tar-rikorrent; il-fatt li hu barrani u m'ghandux rabtiet sodi u konkreti ma' Malta u l-biza' li hu jista' jinheba jew addirittura jahrab mill-pajjiz biex ma jiffacjax l-akkuzi serji li hemm kontrih.

Mill-banda l-ohra kif jidher car mid-digrieti tal-Qrati rispettivi, ebda Qorti kompetenti ma kienet sodisfatta (sal-istadju naturalment li fih inghata l-liberta' kundizzjonata) li r-rikorrent kien idoneju sabiex jiggarantixxi, li jekk jinghata l-helsien mill-arrest huwa kien se isegwi l-ordnijiet tal-Qorti u kien se jidher ghall-process u li ma kienx se jippruva jintralcja jew jevadi l-gustizzja, u dan kif ser jigi pruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Ghalhekk u fid-dawl tas-suespost ma jirrizulta ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrent u ghalhekk l-allegazzjonijiet u t-talbiet tieghu ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra tieghu.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dokumenti.

Semghet ix-xhieda.

Rat l-atti kollha.

Semghet lid-difensuri.

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Permezz ta' din il-kawza, ir-rikorrent qed jallega lezjoni tad-dritt fondamentali tieghu kif sancit fl-Art. 5 tal-Konvenzjoni Ewropea minhabba l-arrest preventiv tieghu. L-Avukat Generali jichad tali lezjoni ghar-ragunijiet minnu mfissra fit-twegiba tieghu.

Il-Qorti tibda biex tinnota illi ftit jiem biss wara l-prezentata tal-proceduri odjerni, il-Qorti tal-Magistrati, permezz tad-

digriet taghha tal-15 ta' Marzu 2012, laqghet it-talba ghall-helsien mill-arrest bis-segwenti kundizzjonijiet:

"*1. That he appears for every act of the proceedings before any court on the day, time and place as ordered by this Court or by any other Court;*

2. That he does not leave these Islands or absconds;

3. That he does not speak to or in any way approach the witnesses of the Prosecution;

4. That he does not commit any crime of a voluntary nature while on bail;

5. That he reports at the Msida Police Station daily between 9am and 6pm, and if he cannot report as aforesaid, has to send a medical certificate not later than six hours from the prescribed time at which he has to report at the District Police Station;

6. That he retires at his home by not later than 8pm and that he does not leave the said home before 8am;

7. That if he changes his home address i.e. ***Zefriz Court, Flat 4, Sir Patrick Stuart Street, Gzira****, informs the Prosecuting Officer of such a change within twelve hours from such change;*

8. That he guarantees the granting of bail by depositing in the Registry of this Court the sum of ***€5,000*** *together with a personal guarantee to the amount of* ***€30,000****.*"

Madanakollu, huwa xorta wahda doveruz fuq din il-Qorti tezamina l-fatti kollha tal-kaz sabiex tikkonsidra jekk it-tul li r-rikorrenti ghamel taht arrest preventiv kienx fil-fatt leziv tad-dritt tieghu kif sancit mill-Konvenzjoni Ewropea u jekk, ukoll bil-helsien mill-arrest tieghu taht il-kundizzjonijiet moghtija, tali lezjoni, jekk ezistenti, ghandhiex tippersisti, u dan in vista tal-fatt li d-depozitu minnu mitlub jista' jkun eccessiv.

Jirrizulta illi r-rikorrenti ilu arrestat mid-29 ta’ Novembru 2010 b’relazzjoni ma’ akkuzi ta’ traffikar ta’ droga, fost ohrajn. Fil-kors tal-proceduri huwa ressaq hames rikorsi ghall-helsien mill-arrest, liema rikorsi kollha gew michuda, hlief ghall-ahhar wiehed li gie milqugh bil-kundizzjonijiet imsemmija aktar ‘il fuq.

L-arrest preventiv gie kkunsidrat minn din il-Qorti kif presjeduta recentement fil-kawza “Kenneth Gafa’ vs. Avukat Generali” (27 ta’ Gunju 2012):

L-Art. 5(3) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem testwalment jipprovdi illi:

“Kull min ikun arrestat jew detenut skont id-dispozizzjonijiet tal-paragrafu (1) (c) ta’ dan l-Artikolu ghandu jingieb minnufih quddiem l-imhallef jew funzjonarju iehor awtorizzat b’ligi biex jezercita setgha gudizzjarja u jkollu dritt ghall-proceduri fi zmien ragjonevoli jew ghall-helsien waqt pendenza tal-proceduri. Il-helsien jista’ jkun taht kundizzjoni ta’ garanziji biex jidher ghall-proceduri.”

Il-Kap. 9 tal-Ligijiet ta’ Malta fl-Art. 575 jipprovdi illi:

“575. (1) Bla hsara tad-dispozizzjonijiet ta’ l-artikolu 574(2), fil-kaz ta’ –

(i) Imputat ta’ delitt kontra s-sigurta’ tal-Gvern, jew

(ii) Imputat ta’ delitt suggett ghall-piena ta’ prigunerija ghal ghomru,

Il-Qorti tista’ taghti helsien mill-arrest, biss jekk, wara li tikkunsidra c-cirkostanzi kollha tal-kaz, in-natura u l-gravita’ tar-reat, il-karattru, antecedenti, assoccjazzjonijiet u rabtiet fil-komunita’ ta’ l-imputat, kif ukoll kull haga ohra li tkun tidher li hi relevanti, tkun sodisfatta illi ma hemmx perikolu illi l-imputat jekk jigi mehlus mill-arrest –

(a) Jonqos li jidher ghall-ordni ta’ l-awtorita’ imsemmija fl-obbligazzjoni tal-garanzija; jew

(b) Jinheba jew jitlaq minn Malta; jew

(c) Ma josservax xi kundizzjoni li l-Qorti jkun jidhrilha xieraq li timponi fid-digriet taghha li bih jinghata l-helsien; jew

(d) Jinterferixxi jew jipprova jinterferixxi max-xhieda jew b'xi mod iehor jintralcja jew jipprova jintralcja l-kors tal-gustizzja fir-rigward tieghu jew xi persuna ohra; jew

(e) Jikkommetti xi reat iehor.

Il-principju generali mhaddna mill-Qorti Ewropea fir-rigward gew ricentement riassunti fil-kawza Idalov vs. Russia (22 ta' Mejju 2012), fejn il-Qorti rriteniet illi:

"The Court reiterates that the question whether a period of time spent in pre-trial detention is reasonable cannot be assessed in the abstract. Whether it is reasonable for an accused to remain in detention must be assessed on the facts of each case and according to its specific features. Continued detention can be justified in a given case only if there are actual indications of a genuine requirement of public interest which, nowithstanding the presumption of innocence, outweighs the rule of respect for individual liberty laid down in Article 5 of the Convention."

Qalet ukoll:

"The existence and persistence of a reasonable suspicion that the person arrested has committed an offence is a condition sine qua non for the lawfulness of the continued detention. However, after a certain lapse of time, it no longer suffices. In such cases, the Court must establish whether the other grounds given by the judicial authorities continued to justify the deprivation of liberty. Where such grounds are "relevant" and "sufficient", the Court must also ascertain whether the competent national authorities displayed "special diligence" in the conduct of the proceedings (see Labita, cited above, §§ 152 and 153). Justification for any period of detention, no matter how

short, must be convincingly demonstrated by the authorities (see Shishkov v. Bulgaria, no. 38822/97, § 66, ECHR 2003-1). When deciding whether a person should be released or detained, the authorities are obliged to consider alternative measures of ensuring his apperance at trial."

Il-Qorti ghamlet referenza ghall-kazijiet Labita, Kudla, Shishkov u Jablonski, fost ohrajn.

F'Malta, imbaghad, il-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) (Imhallef Tonio Mallia) gabret komprensivament il-fatturi kollha li jehtieg li jigu kkunsidrati sabiex tigi stabbilita r-ragonevolezza o meno ta' cahda ta' liberta' provvisorja (Paschalino Cefai vs L-Avukat Generali, 2 ta' Dicembru 2011).

Fis-sentenza John sive Jan Leone Ganado vs. Onor. Prim Ministru et (21 ta' Mejju 1992), inghad hekk:

"Il-prezunzjoni hi allura favur il-liberta' provizorja u r-rikorrent m'ghandux ghalfejn jipprova xejn aktar, ghajr il-fatt li jinsab arrestat u mcahhad minn din il-liberta' u li talab li jigi moghti l-liberta' provizorja, u li din giet lilu michuda. ... Jispetta allura lill-intimati li jipprovaw sodisfacentement, b'mod li jwasslu lill-Qorti ghall-konvinciment morali, motivat u fondat, illi jirrikorru fil-kaz in ezami, cirkostanzi gravi li jiggustifikaw ic-cahda tal-liberta' provizorja. L-oneru tal-prova hu ghalhekk kollu kemm hu mixhut – u dan b'mod l-aktar pezanti – fuq l-intimata."

Fil-kaz Kubicz vs. Poland (28 ta' Gunju 2006), intqal hekk:

"The question whether a period of detention is reasonable cannot be assessed in the abstract but must be considered in each case according to its special features. Continued detention can be justified in a given case only if there are specific indications of a genuine requirement of public interest which, notwithstanding the presumption of innocence, outweighs the rule of respect for individual liberty laid down in Article 5 of the Convention."

Huwa fid-dawl ta' dawn il-principji li l-Qorti ser tghaddi biex tezamina c-cirkostanzi kollha tal-kaz li ghandha quddiemha. Il-Qorti tenfasizza li dan l-iskrutinju huwa essenzjalment limitat bil-parametri tat-talba konvenzjonali u ma jmiss xejn mal-mertu tal-htija o meno ta' l-istess detenut akkuzat."

Din il-Qorti fliet bir-reqqa l-inkartament kollu relatat mal-proceduri kriminali pendenti kontra r-rikorrenti u minnhom ma tasalx ghall-fehma li l-Qrati f'dan il-kaz b'xi mod abdikaw mill-obbligu impost fuqhom mill-hekk imsejha "special diligence rule" applikabbli f'kaz fejn l-akkuzat ma jinghatax helsien mill-arrest. Infatti jirrizulta mill-istess dokumenti li l-gbir tal-provi ghadu ghaddej quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja.

Kif intqal aktar 'il fuq, fil-15 ta' Marzu 2012, il-Qorti akkordat il-helsien mill-arrest lir-rikorrenti bil-kundizzjoni, fost ohrajn ta' depozitu ta' €5,000 u garanzija personali ta' €30,000. Fix-xhieda tieghu u ta' martu, ir-rikorrenti jsostni li huma m'ghandhomx il-mezzi jiddepozitaw l-imsemmija somma ta' €5,000.

L-Art. 576 tal-Kap. 9 jipprovdi illi:

"*L-ammont tal-garanzija ghandu jkun fil-limiti stabbiliti mil-ligi, skont il-kundizzjoni ta' l-imputat, ix-xorta u l-kwalita' tar-reat, u z-zmien tal-piena li ghaliha r-reat ikun suggett.*"

Fil-kaz "Neumeister vs. Austria", il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem irriteniet illi:

"*The guarantee provided for is designed to ensure not the reparation of loss but rather the presence of the accused at the hearing. Its amount must therefore be assessed principally by reference to him, his assets and his relationship with the persons who are to provide the security, in other words to the degree of confidence that is possible that the prospect of loss of the security or of action against the guarantors in case of his non-appearance at the trial will act as a sufficienet deterrent to dispel any wish on his part to abscond.*"

Il-Qorti Kostituzzjonali ta’ Malta fis-sentenza “Richard Grech vs. Avukat Generali” (28 ta’ Mejju 2010), irriteniet illi:

“*L-ewwel Qorti wara li ghamlet referenza ghall-principji stabbiliti mill-Qorti Kostituzzjonali fir-rikors fl-ismijiet* ***Carmel Mifsud et v. Onor. Prim Ministru*** *deciz fl-10 ta’ Lulju 1990 u r-rikors Kostituzzjonali fl-ismijiet* ***Mario Pollacco v. Kummissarju tal-Pulizija et*** *deciz fis-6 ta’ Ottubru 1999, sahqet li meta tigi fissata l-garanzija pekunjarja, il-Qorti trid thares ukoll lejn il-mezzi finanzjarji tal-imputat u ta’ dawk il-persuni li jistghu joffru li jghinu lill-imputat, ghax altrimenti jigi daqs li kieku ma jkun inghata l-liberta’ provvizorja xejn.*

Il-Qorti ta’ Strasbourg fil-kaz ***Iwanczuk v. Poland*** *(Application no. 25196/94) deciz fil-15/11/2001 qalet hekk:*

““The Court recalls that according to its case-law, the amount of the bail must be “assessed principally in relation to the person concerned, his assets ... in other words to the degree of confidence that is possible that the prospect of loss of security… in the event of his non-appearance at a trial will act as a sufficient deterrent to dispel any wish on his part to abscond” (see the <u>Neumeister v. Austria</u> judgment of 27 June 1968, Series A, p. 40 § 14). The accused whom the judicial authorities declare themselves prepared to release on bail must faithfully furnish sufficient information, that can be checked if need be, about the amount of bail to be fixed. As the fundamental right to liberty as guaranteed by Article 5 of the Convention is at stake, <u>the authorities must take as much care in fixing appropriate bail as in deciding whether or not the accused’s continued detention is indispensable </u>(European Commission HR, no. 8339/78, Rap. 11.12.80, DR 23, p. 137).”

Aktar recentement fil-kawza “Maximilian Ciantar vs. Avukat Generali” (7 ta’ Jannar 2011), il-Qorti kompliet tenfasizza:

"*Izda jekk il-Qorti tal-Magistrati deherilha li r-rikorrenti kien haqqu li jinghata l-helsien mill-arrest, hi ma kellhiex timponi fuqu kundizzjonijiet li bihom effettivament ghamlitha impossibbli ghalih li jgawdi l-liberta` provisorja moghtija.*"

Fil-kaz in ezami, il-kundizzjoni li ma jistax ilahhaq maghha r-rikorrenti hija dik li tobbligah jiddepozita s-somma ta' €5,000. Issa l-Qorti, f'cirkostanzi simili, hija dovuta tezamina dan l-ammont fil-kuntest tal-kundizzjoni tal-istess rikorrenti u ta' martu.

Ghalkemm it-tnejn xehedu illi m'ghandhomx mezzi sufficjenti jirrizulta li fix-xhur qabel l-arrest tieghu, ir-rikorrenti hadem bhala "tiler". Jirrizulta li martu ukoll tahdem, ghalkemm issostni li thallas kera ta' €400 fix-xahar, xhieda fl-atti tal-proceduri kriminali juru li l-kera hija maqsuma ma' terzi u ghalhekk hija biss parti minnha li tithallas minnha. Jirrizulta ukoll illi fil-mument ta' l-arrest tieghu, huwa kellu fil-pussess tieghu zewg kompjuters (notebook u laptop) flimkien ma' diversi telefoni cellulari. F'dawn ic-cirkostanzi, din il-Qorti ma tqisx illi l-ammont iffissat bhala garanzija mill-Qorti jxejjen il-helsien mill-arrest lilu koncess.

Ghaldaqstant, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad it-talbiet tar-rikorrenti.

L-ispejjez jibqghu bla taxxa.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------